

Kristus i vår neste

For jeg var sulten, og dere gav meg mat:

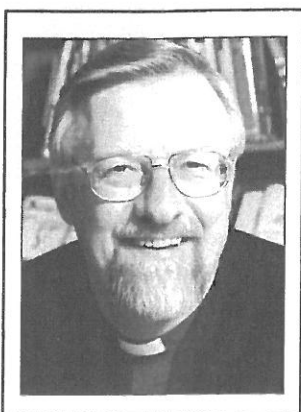
Jeg var tørst, og dere gav meg drikke;

Jeg var fremmed, og dere tok i mot meg;

Jeg var uten klær, og dere kledde meg;

Jeg var i fengsel, og dere besøkte meg.

...Det dere gjorde mot en av disse mine minste brødre, gjorde dere mot meg...

✠ Av biskop Ole Christian M. Kvarme

Vår visjon er klar og tydelig. Vi ville være en krike som er nærværende i menneskers liv, og som utrunder mennesker til å leve det kristne liv midt i livet. Tro og liv, og orde og gjerning, er to sider av samme sak. De kan ikke skilles. Diakonien setter handling og liv på troen. Det er gjennom diakonien troen leveres.

«Kjærelighet er ikke ord, men handling», sier Ignatius. Det handler om å se Kristus selv – i vårt medmenneske. Der hvor Jesus Kristus er, der skal vi være som kirke. Det er dette som er kirkens vesen.

En liten oversikt

Borg bispedømme strekker seg fra svenskegrensa sør i Østfold til Hurdal nord i Akershus, og består av hele Østfold og Akershus fylker med unntak av Asker og Bærum. Vi har 118 menigheter fordelt på åtte prostier. Borg bispedømme ble utskilt fra Oslo som eget bispedømme i 1969, og bispesete og administrasjon ligger i Fredrikstad by.

Borg bispedømme har pr. i dag 22 diakoner som arbeider i menighet. 15 av dem har statlig delfinansiering. Av de 22 diakonstillingene er fem ungdomsdiakoner. Det er i tillegg minst 12 lønnete diakoniarbeidere i deltidsstillinger.

Et mangfoldig arbeid

Diakonien i vårt bispedømme er en erfaren tjenestegruppe. Mange har arbeidet som diakoner i mange år, og har opparbeidet seg betydelig kompetanse og erfaring på mange ulike felt.

Arbeidsoppgavene varierer like mye her som ellers i vårt vidstrakte land, fra babysang og småbarnstreff, til sorggrupper og begravelser. Innimellom der er motorsykkeldiakoni, alphakurs, gudstjenestearbeid, ekteskapskurs, varmemestue, kirkekaffe, kirkeskyss, arbeid med flyktinger, frivillige, fellesskap. Listen er nærmest uendelig. Flere menigheter arbeider også aktivt med å inkludere mennesker med utviklingshemming i kirken. Dette gjøres både ved en inkludering i det ordinære menighetsarbeid, og ved invitasjon til tilrettelagte fellesskap. I tillegg har vi også en god satsing på ungdomsdiakoni, noe som stadig utvikles i metoder og arbeidsformer og i form av nye stillinger.

Diakonal satsning

Vi har fått merke hvordan en stram kommuneøkonomi gjør at flere diakonstillinger har stått i fare. Dette er svært beklagelig, da vi vet at en diakon frigjør så mange frivillige ressurser og gjør en svært viktig jobb i menighet og samfunn. Utfordringene her er mange. Først og fremst å jobbe for at det bevilges flere midler til diakonstillinger over statsbudsjettet, men også at menigheten, den ansatte og vi alle er opptatt av å tydeliggjøre og synliggjøre de diakonale arbeidet overfor politikere og utøvende myndigheter.

Ser man på antall bevilgede diakonstillinger over de senere år, ser det ikke ut som diakonien står like sterkt i kirken i dag som for 10 – 15 år siden. Samtidig vet vi at det er nettopp diakon de fleste menigheter ønsker seg hvis de skulle få en ny stilling. Behovene er mange.

Troens uttrykk

Ofte sies det at kirkens troverdighet er avhengig av diakonien. Men diakoni er ikke et middel for å gjøre kirken troverdig. Diakoni er troens uttrykk i hverdagen. Det er gjennom de diakonale gjerninger troen leveres. I diakonien lever bønnens ånd. Det er her nådegavene leveres ut. Det radikale ved menighetens karakter, er at diakonien er en integrert del av menighetens vesen.

Kirken i Borg vil være til stede midt i menneskers liv, med omsorg og kjærlighet – samtidig som den slår ned på uretten og utrettelig kjemper mot de onde. Borg bispedømmets strategiplan for 2003 til 2006 uttrykker det slik: «Vi vil være en kirke for alle og synlig i det offentlige rom, og som tydelig er til stede i ulike livssituasjoner». Dette konkretiseres videre: «Inkludere alle – uansett sosial status, fysisk og intellektuell funksjonsdyktighet, vise omsorg for de som er rammet av sorg og ulykker, samarbeide om å skape trygge nærmiljø og styrke kirkens nærvær i kulturliv og informasjonssamfunn».

Noen konkretiseringer

Norge har blitt kåret av FNs utviklingsprogram (UNDP) i 2001 og 2002 til det land i verden som har best «menneskelig utvikling». Dette begrepet omfatter tre indikatorer: Økonomi, forventet levealder og skolegang. Norge er et rikt land på mange måter. Samtidig er det mange som ikke opplever det slik. Det er stor nød i mange hjem også i Norge.

Ved ulike besøk ute i vårt bispedømme ser jeg stadig hvordan de samfunnsmessige utfordringene vokser. Spesielt vil jeg framheve familierelasjoner, barn og ungdom. Det bekreftes igjen at skilsmissetallene øker. Ektepar og samboere finner samlivet for vanskelig. Hjem brytes opp og nye konstallasjoner utvikles. Mange barn og ungdom har

Diakoni på avveie?

problemer i forhold til rus, konsentrasjon og tilhørighet. Jeg tror våre største diakonale utfordringer i menighet og samfunn i tida som kommer vil være å arbeide med å trygge oppvekstvilkår, skape miljøer der barn og unge kan hente kjærlighet og trygghet, og hjelpe familier og ektepar til å styrke samholdet. Som menighet er vi Guds familie, dette kan være en oppmuntring for mange i en tid med brutte relasjoner, men også en utfordring – å være nær tilstede hos hverandre slik en god familie er.

Ta tiden tilbake

I dag er vi opptatt av å «ta tiden tilbake». Mange opplever en krevende arbeidssituasjon og en stresset hverdag. Ikke minst går dette utover våre barn og unge. Mangel på tid gjør at foreldre får mindre tid til samtale og oppfølging med sine barn. Mange barn opplever også en hektisk hverdag, med skole og mange ulike fritidsaktiviteter. Tilbudene i dag er så enorme, informasjonen er massiv, og vi lures til å tro at vi må ha med oss alt. Diakonien språk må lyde inn i vår kirke, og inn i vårt samfunn. Det er andre verdier som er holdbare! Tid til å være sammen og bygge fellesskap, tid til å bry seg om andre, tid til å være barn, være ung, være gammel. Man er ikke utrangert når man passerer 60, man er like verdifull engan man er ni, 32 eller 87 år. Og hvordan man gjør det i arbeidslivet, eller hvor innholdsrik filofaxen er, setter ikke standarden for menneskeverdet.

Den gudstjenestefeirende menighet

Diakonien handler om kirkens liv. Det er gjennom diakonien kirken lever. Når menigheten kommer sammen for å feire gudstjeneste, er det ikke bare for å høre Ordet og dele håpet om Jesu gjenkomst. Vi kommer sammen for å få en forsmak på hvordan det skal bli når Jesus kommer tilbake og jorden nyskapes. Vi kommer sammen til gudstjeneste for å praktisere Ordet. Hvor vi får smake på noen av troens gode gjerninger, og utrustes til tjeneste for Gud og nesten. I alt dette finner vi både motivasjonen til diakoni, og diakoniens vesen.

I Diakonos nummer 5, 2002, uttalte statsminister Kjell Magne Bondevik og kirkeminister Valgerd Svarstad Haugland seg om diakoni. Statsministeren skrev i en kronikk blant annet at «diakoni er omsorg for det hele menneske og at det er et hjertespråk.»

✠ Av Jan-Olav Walding,
diakon i Skoger prestegjeld

Bondevik fortsetter: «Samtidig er det grunn til å understreke at en diakoni som bare forblir i hjertet er ingen diakoni. Spørsmålet er «hvem viste seg som neste for ham som var falt blant røvere». Det spørres etter handling»

Umiddelbart kjennes det godt å ha en kristen statsminister som taler tydelig og positivt om diakoni. Valgerd Svarstad Haugland uttaler seg i samme positive ordelag. Alt er så tillitsvekkende og flott med smilende ansikter at hjerte og hjerne gleder seg.

I et intervju utdyper forstander Kjell Nordstokke diakonien under overskriften «Med Jesus som modell» hvor han bl.a. peker på den profetiske diakoni, som ser det andre ikke ser eller ikke vil se, en som gjennomskuer og avslører. Det er diakoni i advokatens rolle, som går i forsvar for de tilsidesatte og deres rettigheter.

Driver vi med slumarbeid, må vi også være opptatt av hva som fører til at folk havner i slummen og se på hvordan vi kan forhindre at de havner der, understreker Nordstokke.

Å utøve diakoni uten sideblikk for hva som skaper nød og helst fjerner årsaken til den - er dårlig diakonalt håndverk. I dagens samfunn finnes det lover som bidrar til å skape nød. Politikere lager lovene, noen av dem er diakonutdannet, og har et særlig ansvar.

Jeg har selv en bekjent som er skilt og med en datter som bor hos mor. Barnet har vanlig samværsrett med begge foreldre. Dette fungerte imidlertid ikke særlig godt, da mor forpurret farens samværsmulighet. Først mente han dette berodde på en misforståelse, men innså etter en tid at han måtte ty til rettsvesenet. Tross økonomiske og ikke minst menneskelige belastninger, kom han igjen vei. Ikke noe samvær, jule- og bursdagspresanger kom i retur.

Dommen for samværsrett, var intet verd... Han er kort og godt utslått. Er

det slik vi ønsker dagens samfunn skal fortsette å fungere? Skal kjøpslovens garanti for forbruksvarer være sterkere enn barnets rett til samvær med en av foreldrene? Det handler om verdier.

Han opplever at det ikke finnes sanksjonsmuligheter mot den som her motsetter eller saboterer domsavsigelser, med de skader i forelder/barn-forholdet dette medfører. Tvert i mot finner min bekjente at systemet virker oppmuntrende for den part som saboterer samværsretten. Det er dårlig etikk å belønne lovbrudd.

La oss gå tilbake til ordene om diakoni fra de politikerne som best ønsker å profilere kristendom og diakoni, ja, som selv sier de bygger sin politikk på det kristne menneskesynet, forvalteransvaret, de 10 bud og nestekjærlighetstanken. Dette harmonerer dårlig med de beskrevne realiteter.

Jeg har fulgt min bekjente gjennom flere år, sett hans mange fortvilte anstrengelser og gjort mine refleksjoner. Ønsker vi å ha en slik lovgivning i Norge som ved samlivsbrudd kan utsette barn og voksne for slike ekstra påkjenninger uten noen form for rettsikkerhet? Og bidra til fortsatt urett og grenseløs fortvilelse hos foreldre og barn? Er det kristelig/diakonalt legitimt? Dette bør ansvarliggjøre oss slik at vi om mulig kan skape et bedre samfunn.

Det er derfor et paradoks at ovennevnte parti i praksis gjennom mange år synes å vise interessens likegyldighet mot å forandre det bestående, og unnlate å komme med effektive forslag til forbedringer. Er det frykt for tap av stemmer blant velgerne som hindrer forbedring av lovverket? I kirkebønnen bes hver søndag: «Gi våre ledere vilje og visdom til å fremme rett og rettferdighet». Dette er viktig å ta inn over seg. Likedan ordene i Matt 25.45b.

Artikkelen er forkortet. red.